

RESUM

Des de la perspectiva de la psicopatologia del desenvolupament, es considera que la psicopatologia és el producte d'un procés continu, on han intervingut i interaccionat entre ells una sèrie de factors biopsicosocials (genètics, prenatals, constitucionals, psicològics, educatius, socials i ambientals) i que dóna lloc, al mateix temps, tant a l'anormalitat com a la normalitat de la conducta. L'estudi d'aquest procés és un objectiu fonamental des d'aquesta perspectiva, i les investigacions longitudinals ens permeten detectar canvis i estabilitats al llarg del desenvolupament, així com factors predictors de futures anomalies. En aquesta tesi, i com a introducció del treball empíric, presentem en un primer capítol els conceptes referents a aquest marc teòric i pràctic de la psicopatologia del desenvolupament. Centrat ja aquest marc, i tenint en compte que hem fet una recerca epidemiològica, els capítols segon i tercer s'han dedicat a l'epidemiologia i a la descripció estructurada i resumida de factors de risc. El temperament i la capacitat cognitiva han estat tractats específicament en els darrers capítols de la introducció perquè s'han considerat importants en relació als objectius de la tesi.

El present estudi té com a objectiu investigar els factors associats i els factors predictors de psicopatologia a l'edat de sis anys, així com també els diferents factors predictors de característiques del temperament i de capacitat cognitiva als sis anys.

La mostra estudiada consisteix en 130 nens de població no clínica, dels quals 80 han estat seguits des del naixement fins als 6 anys i les seves mares des del període

pre-concepcional fins al període postpart. La resta de nens han estat avaluats únicament a l'edat de 6 anys.

Les mesures obtingudes de la mare són: el nivell socio-econòmic, els trets de personalitat (EPQ-A), l'ansietat tret i estat (STAI) i la simptomatologia depressiva postpart (BDI).

Les mesures obtingudes durant el primer any de vida en els nens són: l'NBAS de Brazelton, que avalua el comportament neonatal; el test de Bayley, que avalua la capacitat mental i de psicomotricitat; i el test de Fagan, una mesura de processament d'informació destinada a nens de 6 a 12 mesos. Als 6 anys s'han avaluat els problemes psicològics i les competències, a través del CBCL (pares) i el test de IOWA (mestres). S'han obtingut els trets de temperament a través de l'escala DOTS, i el QI a través de la prova de WPPSI.

Els resultats indiquen diferències entre sexes, observant a l'edat de 6 anys un major número de factors associats a la psicopatologia en el sexe masculí, com són: característiques temperamentals i l'estrès en relació a diferents problemes psicològics, i la baixa freqüència cardíaca en relació a problemes únicament externalitzants. També observem diferències entre sexes en l'efecte que tenen els factors predictors sobre els problemes psicològics, el temperament i el QI. En el sexe masculí s'ha observat una millor capacitat predictiva de les variables estudiades. Els factors temperamentals neonatals són importants predictors de psicopatologia en nens.

Únicament en els problemes psicològics observem una capacitat predictiva de les característiques psicològiques maternes. L'ansietat-depressió és el problema psicològic que resulta predit majorment pel component de neuroticisme matern en nenes i per un nivell més alt d'ansietat materna en nens.

Els clústers del NBAS prediuen problemes psicològics únicament en nens. Per altra part, també prediuen diferents dimensions de temperament en els dos sexes i el QI verbal i manipulatiu, en nens i nenes respectivament. Els clústers amb major poder predictiu són el clúster d'orientació i el motor.

El test de Bayley es mostra predictor sobre les característiques temperamentals i la capacitat cognitiva, coincidint en els dos sexes en la predicció de la ritmicitat en el menjar i en els diferents QIs. Els ítems comportamentals d'aquest mateix test mostren en ambdós sexes certes capacitats predictives, tant de problemes psicològics, com de temperament i capacitat cognitiva. Es destaquen els comportaments de por en la predicció dels problemes psicològics i el temperament, i l'activitat i reactivitat en la predicció del QI.

El test de Fagan únicament prediu el QI en el sexe masculí. De la mateixa manera, la percepció neonatal dels pares mostra major capacitat predictiva en el sexe masculí.

En conclusió, observem diferències entre sexes en l'efecte dels factors estudiats sobre les diferents característiques psicològiques avaluades, trobant-se una major influència dels factors associats i predictors sobre els problemes psicològics en el sexe masculí. Per altra part també s'han trobat diferències entre sexes en la predicció de QI i temperament. Les diferents mesures neonatals i post-neonatals mostren una bona capacitat predictiva, observant que el test de Brazelton, principalment els clústers d'orientació i motor, prediuen aspectes temperamentals, cognitius i problemes psicològics, mentre que les mesures de capacitat cognitiva del Bayley i el Fagan mostren una predicció sobre el futur QI.